

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Fjellkraft AS
Postboks 7033 St. Olavs Plass
0130 OSLO

Vår dato: 11 JUN 2012
Vår ref.: 200708866-37 ksk/lami
Arkiv: 312/030.2A31
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Lars Midttun
22 95 91 77

Fjellkraft AS - Giljajuvet kraftverk i Gjesdal kommune, Rogaland fylke - NVEs vedtak

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har i medhold av lov av 24. november 2000, nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) § 8, kgl. res. av 15. desember 2000 og fullmakt gitt av Olje- og energidepartementet 19. desember 2000 og 10. desember 2004 avslått konsesjonssøknaden av 20.12.2010 fra Fjellkraft AS om å bygge og drive Giljajuvet kraftverk med tilhørende koblingsanlegg og kraftkabler.

NVE har i vedtaket lagt avgjørende vekt på at tiltaket vil berøre anadrom strekning i Dirdalselva, et viktig laksevassdrag med store fiskeinteresser. Det vil etter vår vurdering ikke være mulig å redusere de negative konsekvensene for anadrom laksefisk tilstrekkelig med avbøtende tiltak. NVE mener at tiltaket ikke er forenelig med forvaltning av en viktig laksebestand med store fiskeinteresser.

Bakgrunn

Fjellkraft AS søkte i brev datert 20.12.2010 i medhold av vannressursloven § 8 om konsesjon til å bygge og drive Giljajuvet kraftverk med tilhørende koblingsanlegg og kraftkabler. Kraftverket er planlagt i Dirdalselva, som ligger i Gjesdal kommune i Rogaland.

Kraftverket vil utnytte et fall på 94 m mellom kote 194 og kote 100 i Dirdalselva, fra Byrkjedalsvatnet til øvre Giljabrua. Kraftverket vil redusere vannføringen på hele fiskekortsone 4, ca. 2 km av dagens anadrome strekning. Det er søkt om å føre driftsvannet i tunnel på hele strekningen. Det er opplyst om utfordringer knyttet til kryssing av riksvei 45 både ved inntak og kraftstasjon. Kraftverket var opprinnelig planlagt med en installert effekt på 9,1 MW, en årlig produksjon på 27,7 GWh og en største og minste slukeevne på henholdsvis 12,0 m³/s og 1,2 m³/s. Det var planlagt slipp av minstevannføring lik alminnelig lavvannføring (0,77 m³/s) hele året. Etter massiv motstand til prosjektet på grunn av stor konflikt med lakseinteressene, ble prosjektet redusert til 5,0 MW, med en største slukeevne på 6,5 m³/s og en økt minstevannføring til 2,0 m³/s i oppgangstiden for anadrom laksefisk (juni-september). Med disse endringene er det beregnet en årlig produksjon på 21 GWh.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sweco Norge har utarbeidet en miljørapport som er vedlagt søknaden. De gir fagtema fisk stor verdi og mener tiltaket vil ha stor negativ konsekvens for fagtemaet, som omfatter laks, sjørret, stasjonær ørret og ål (kritisk truet).

Det har fra lokalt hold vært planer om å bygge fisketrapper og gjøre mindre justeringer ved 12 vandringshindre, som samlet vil bidra til å øke anadrom strekning med 11,5 km. Dette er vurdert i en rapport utarbeidet av Ambio Miljørådgivning. Søker har nå lagt frem planer om realisering av dette tiltaket som en del av kraftutbyggingen. Dette er ytterligere utredet i en rapport utarbeidet av Sweco Norge. Den potensielle anadrom strekningen oppstrøms Byrkjedalsvatnet, har stort potensial som gyte- og oppvekstområde for laks. Det ble høsten 2009 satt ut 10 gytetorsk på denne strekningen og fiskeundersøkelser i ettertid viste moderate mengder lakseyngel. En realisering av planene med fisketrapper vil isolert sett bidra positivt for laksebestanden i Dirdalselva.

Det ble ved kgl. res. av 1. august 1980 gitt tillatelse til overføring av Hunndalsfeltet til Siravassdraget. Det ble satt vilkår om at det skulle opprettholdes en vannføring på minst 0,3 m³/s i perioden 15. april til 15. september, begrenset til naturlig avløp. Dette feltet ligger i Dirdalselvas nedbørfelt, som derfor allerede i dag er berørt av vannkraftutbygging ved denne fraføringen. Den alminnelige lavvannføringen som er lagt til grunn som minstevannføring for dette prosjektet (0,77 m³/s) er beregnet ut fra dagens tilstand med middelvannføring på 5,92 m³/s. Tar man hensyn til at feltet er fraført vann ved Sira-Kvina utbyggingen vil beregningen av den alminnelige lavvannføringen bli tilsvarende større.

NVEs behandling av Giljajuvet kraftverk

NVE mottok første utkast til søknad om bygging av Giljajuvet kraftverk den 17.10.2007. På grunn av stor pågang av søknader om bygging av småkraftverk informerte NVE om at søknaden tidligst ville bli tatt til behandling første halvår 2009. Saken ble tatt til behandling i våren 2009 og ble sendt på høring med frist for uttalelse den 18.3.2011. NVE befarte området den 4.10.2011 sammen med Fjellkraft AS, Sweco Norge, grunneiere til prosjektet, Gjesdal kommune, Fylkesmannen i Rogaland, NJFF Rogaland, Dirdal Elveeigarlag, Byrkjedalstunet og andre lokale interessenter.

Innkomne høringsuttalelser

Av de innkomne høringsuttalelsene omtaler vi her de som berører avslagsgrunnlaget. **Gjesdal kommune, Fylkesmannen i Rogaland, NJFF Rogaland, Naturvernforbundet, Byrkjedalstunet** går imot prosjektet på grunn av tiltakets negative virkninger for laksen i Dirdalselva. **Dirdalselvas Fellesforvaltning** mener tiltaket vil medføre negative konsekvenser for laksen og de er bekymret for dette. De påpeker imidlertid at flere av rettighetshaverne har meldt seg inhabile da de er grunneiere til den planlagte utbyggingen.

Etter befaringen av prosjektet har flere høringsparter kommentert de avbøtende tiltakene som ble presentert under befaringen. **Gjesdal kommune** påpeker at det er usikkerhet knyttet til laksens vannføringsbehov og tiltak for å sikre opp- og nedvandring på aktuell strekning. **Naturvernforbundet i Rogaland, NJFF-Rogaland og Byrkjedalstunet** går fortsatt sterkt i mot prosjektet.

NVEs vurdering

Vannføringen i Dirdalselva er etter Sira-Kvina utbyggingen redusert ved overføring av Hunndalsfeltet til Siravassdraget. Som følge av fraføringen oppstår det i dag lavvannperioder som er ugunstig for fiskebestanden i vassdraget. Det søkes nå om en ytterligere utnyttelse på en strekning med viktige gyte- og oppvekstområder, samt at det pågår et betydelig fiske etter laks på den aktuelle strekningen.

Sur nedbør har vært et problem for laksebestanden i Dirdalselva i lang tid. De siste årene har vannkvaliteten (sur nedbør) blitt bedre og laksebestanden har tatt seg opp igjen. Det har blitt lagt ned betydelig innstats på lokalt plan for å forvalte laksebestanden.

I OEDs "Retningslinjer for små vannkraftverk" er vassdrag med anadrom fisk og store fiskeinteresser gitt stor verdi. Dirdalselva er etter NVEs vurdering et slikt vassdrag. Miljørapporten som er vedlagt søknaden og som gir fagtema fisk stor verdi, samt den brede motstanden til prosjektet på grunn av konflikt med lakseinteressene støtter vårt syn på Dirdalselvas verdi som laksevassdrag. Det pekes i OEDs "Retningslinjer for små vannkraftverk" videre på at det i slike vassdrag vil være viktig å legge vekt på tilpasninger/avbøtende tiltak dersom det skal gis konsesjon. NVE er av den oppfatning at det må sannsynliggjøres at foreslåtte avbøtende tiltak, og andre kjente tiltak for fisk, vil ha tilstrekkelig avbøtende effekt dersom det skal gis konsesjon.

Det ble på www.laksefisk.no innrapportert 5749,1 kg laks og 71,5 kg sjøørret for sesongen 2011 i Dirdalselva. For sone 4 ble det innrapportert 1612,3 kg laks og 9,5 kg sjøørret.

En utbygging av Giljajuvet kraftverk vil ytterligere redusere gyte- og oppvekstvilkårene for laksen på en ca. 2 km lang strekning i øvre del av Dirdalselva. Hele prosjektet vil berøre hele fiskekortsone 4 (øverste sone på anadrom strekning), hvor det i 2011 ble fanget over 1600 kg laks. Denne strekningen hadde, i følge Dirdalselvas Fellesforvaltning det høyeste registrerte antall gytefisk under tellinger som ble foretatt i 2010 og 2009. Flere andre høringsparter påpeker også at den planlagt utbygde strekningen har gode gyteområder. NVE mener en ytterligere reduksjon i vannføringen på Dirdalselvas viktigste gytestrekning vil være sterkt negativt for laksebestanden.

Redusert vannføring på aktuell strekning kan føre til at fisk ikke finner veien opp forbi kraftverket, som i lange perioder vil sluke mer vann ($6,5 \text{ m}^3/\text{s}$) enn det som går i elva. En minstevannføring på $2 \text{ m}^3/\text{s}$ i oppvandringsperioden, som omsøkt vil etter NVEs syn ikke være tilstrekkelig for å redusere faren for dette som i beste fall trolig vil føre til forsinket oppvandring.

NVE mener tiltaket kan medføre endret/ begrenset oppvandring til sone 4, noe som vil påvirke fisket i denne sonen negativt.

NVE mener hyppige vannstandsendringer på planlagt fraført strekningen vil medføre fare for at gytegrøper blir tørrlagt gjennom perioder med mistevannføring på $0,77 \text{ m}^3/\text{s}$, som er den planlagte minstevannføringen i gytetiden og gjennom vinteren. Flere gytelokaliteter vil, etter NVEs vurdering også trolig gå tapt som følge av redusert vannføring, ved tørrlegging, redusert strømhastighet og endrede strømforhold.

Lave vannføringer er i dag et problem i tørre perioder, som følge av fraføringen til Sira-Kvina på 80-tallet. Med en ytterligere utnyttelse, slik som omsøkt vil det være stor fare for innfrysning av yngel og rogn i vinterperioden. Lave vannføringer om sommeren oppstår også i dag. En realisering av prosjektet vil medføre en ytterligere reduksjon i vannføringen om sommeren som vil strekke seg over en lengre periode enn dagens tilstand. Dette vil etter NVEs vurdering påvirke oppvekstområdene til laksen negativt.

Tiltaket med å få laksen til å utnytte strekningen på 11,5 km oppstrøms Byrkjedalsvatnet vil kunne bidra til å øke produksjonen av ungfisk i vassdraget, isolert sett. NVE ser imidlertid ikke positivt på å hjelpe fisken opp ovenfor inntaket til et ev. kraftverk som ikke har gode løsninger som hindrer smolt og utgytt fisk å havne i turbinen ved utvandring. Det er ikke gjort rede for hvordan dette skal unngås. NVEs erfaring tilsier at det er vanskelig å finne en god løsning som sikrer smoltutvandringen forbi kraftverksinntak. NVE er heller ikke kjent med at det pr. i dag eksisterer kunnskap om en fullgod løsning som bøter på skadene i forbindelse med utvandring, selv om vi er kjent med at det pågår

prosjekter i andre elver som har til hensikt å løse dette. NVE vil påpeke at en utbedring av vandringshindre, som beskrevet av Ambio Miljørådgivning AS og Sweco Norge ikke er avhengig av en ny vannkraftutbygging i Dirdalselva for å kunne realiseres.

Oppsummering

De negative konsekvensene for laksen er etter NVEs syn særlig knyttet til negativ påvirkning av viktige gyte- og oppvekstområder på en 2 km lang strekning i Dirdalselva, som er et viktig laksevassdrag med sterke fiskeinteresser nær befolkningskonsentrasjonene på Nord-Jæren.

NVE kan ikke se at de foreslåtte avbøtende tiltakene vil redusere konflikten med laksen i tilstrekkelig grad.

NVE kan ikke se at andre kjente avbøtende tiltak vil redusere konflikten med laksen i Dirdalselva i tilstrekkelig grad.

NVEs vedtak

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har i medhold av lov av 24. november 2000, nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) § 8, kgl. res. av 15. desember 2000 og fullmakt gitt av Olje- og energidepartementet 19. desember 2000 og 10. desember 2004 avslått konsesjonssøknaden av 20.12.2010 fra Fjellkraft AS om å bygge og drive Giljajuvet kraftverk med tilhørende koblingsanlegg og kraftkabler.

NVE har i vedtaket lagt avgjørende vekt på at tiltaket vil berøre anadrom strekning i Dirdalselva, et viktig laksevassdrag med store fiskeinteresser. Det vil etter vår vurdering ikke være mulig å redusere de negative konsekvensene for anadrom laksefisk tilstrekkelige med avbøtende tiltak. **NVE mener at tiltaket ikke er forenelig med forvaltning av en viktig laksebestand med store fiskeinteresser.**

NVE har ikke vurdert tiltakets konfliktgrad i forhold til andre allmenne interesser som bl.a. ål (kritisk truet).

Klageadgang

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet av parter i saken og andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra det tidspunkt denne underretning er kommet frem, jf. fvl. kapittel VI. En eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Øystein Grundt
seksjonssjef

Kopi:

Gjesdal kommune, Rettedalen 1, 4330 ÅLGÅRD
Fylkesmannen i Rogaland, Postboks 59, 4001 STAVANGER
Direktoratet for naturforvaltning, Postboks 5672 Sluppen, 7485 TRONDHEIM
Rogaland fylkeskommune, Postboks 130, 4001 STAVANGER
Statens vegvesen Region vest, Askdalen 4, 6863 LEIKANGER
Dirdalselvas Fellesforvaltning, c/o Terje Gilja, 4335 DIRDAL
NJFF-Rogaland, Postboks 313, 4291 KOPERVIK
Naturvernforbundet i Rogaland, Postboks 441, 4002 STAVANGER
Byrkjedalstunet v/Daniel T. Øvstebø, Langgata 41/43, 4306 SANDNES
Stavanger Kajakklubb, Sundtagårdsveien 3a, 4017 STAVANGER
Lyse Elnett AS, Postboks 8124, 4069 STAVANGER